

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOJI RINKIMŲ KOMISIJA
TEISĖS IR TYRIMŲ SKYRIUS**

PAŽYMA

**DĖL 2022 M. LAPKRIČIO 3–9 D. SAVAITRAŠČIO „RADVILIŠKIO KRAŠTAS“
NR. 44(422) PUBLIKACIJOS „VAIKŲ MAITINIMAS TAPO SOCIALDEMOKRATŲ
POLITIKAVIMO ĮRAINKIU“ VERTINIMO**

2022 m. gruodžio 27 d. Nr. 3-46 (1.2)

Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2022 m. lapkričio 7 d. gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1440 (2.11)) dėl 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) išspausdintos Roberto Samuilio publikacijos „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ įvertinimo. Pranešime nurodoma, kad publikacijoje vartojamomis frazėmis itin neigiamai atsiliepiama apie socialdemokratų pastangas bei poziciją dėl vaikų maitinimo rajono mokyklose, kritikuojami visi Lietuvos socialdemokratų partijos Radviliškio skyriaus (toliau – LSDP Radviliškio skyrius) nariai, tarp jų asmeniškai ir Saulius Luščikas. Publikacija pradedama pirmame puslapyje, kurios pavadinime nurodomas partijos pavadinimas, joje skelbiama socialdemokrato S. Luščiko nuotrauka. Nurodoma, kad savaitraštis „Radviliškio kraštas“ priklauso Radviliškio rajono paramos centrui, kurio direktorius yra Lietuvos regionų partijos narys Gediminas Lipnevičius, pridėdami šio savaitraščio pirmas ir trečias puslapius, kuriuose skelbiama minėta publikacija. Prašoma pripažinti šią publikaciją paslėpta ir (ar) neigiama politine reklama S. Luščiko ir Socialdemokratų partijos atžvilgiu, įpareigoti G. Lipnevičių sumokėti už reklamą ir spręsti savaitraščio leidėjų patraukimo administracinę atsakomybę klausimą.

2. VRK 2022 m. gruodžio 8 d. posėdyje pavesta šio pranešimo tyrimą atlikti VRK Teisės ir tyrimų skyriui.

Nustatytos faktinės aplinkybės

3. R. Samuilio publikacija „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ skelbiama 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) pirmame ir trečiame puslapiuose: pirmame puslapyje skelbiamas straipsnio anonsas – pavadinimas, nurodoma apie ką bus kalbama (*„Šiandien pakalbėsime apie tai, kaip galimai politikai socialdemokratai gali manipuluoti jautriu klausimu – mokyklinukais ir darželinukais“*) bei nuoroda į trečią puslapį. Savaitraščio trečiame puslapyje yra vienodo dydžio G. Lipnevičiaus ir S. Luščiko nuotraukos, po kuriomis nurodoma, kad *„Opozicijos atstovai Lietuvos regionų partijos narys G. Lipnevičius ir socialdemokratas S. Luščikas susikirto nuomonėmis dėl vaikų maitinimo“*. Straipsnį sudaro 4 atskiros

dalys: „Revoliucija“ mokinių maitinimo procese nepavyko“, „Pragmatiškas požiūris netiko“, „Pasiklydo tarp lėkščių“ ir „Bandymas gelbėti skęstančią reputaciją“.

4. Susipažinus su publikacijos turiniu, nustatyta, kad straipsnio autorius R. Samuilis aprašo du Radviliškio rajono savivaldybės tarybos posėdžius, kuriuose buvo svarstomi vaikų maitinimo rajono mokyklose klausimai: 2022-09-29 posėdį¹, kuriame 8 tarybos narių socialdemokratų pateiktą sprendimo dėl maitinimo organizavimo rajono mokymo įstaigose projektą, kuriuo buvo siūloma atsisakyti esamos organizavimo tvarkos ir patvirtinti naują – organizacinį rūpestį perkeltiant ant mokymo įstaigų vadovų pečių, kuriam taryba nepritarė ir kurį sukritikavo tarybos narys G. Lipnevičius, kaip „*skubotai parengtą ir griauinantį egzistuojantį vaikų maitinimo procesą, kuris turės itin skaudžių pasekmių*“; 2022-10-27 posėdį², kuriame G. Lipnevičiaus merui pateiktą pasiūlymą sudaryti darbo grupę mokinių maitinimo problemoms spręsti, kurį straipsnio autorius įvardija „*kaip numestą gelbėjimosi ratą socialdemokratams jų pačių rankomis skandinamos idėjos gelbėjimui*“ ir kuriam iš pradžių socialdemokratai priešinosi, ir svarstyta klausimą dėl darželinukų maitinimo, kuriame G. Lipnevičiaus poziciją palaikė ir S. Luščikas, kartu pabrėždamas, kad jis tai daro „*gelbėdamas reputaciją*“, be to, jis yra prisipažinęs „*padaręs negerą darbą: pritardamas vienos mokyklos uždarymui*“.

5. Straipsnyje apie Lietuvos socialdemokratų partijos narių Radviliškio rajono savivaldybės taryboje ir asmeniškai S. Luščiko poziciją dėl vaikų maitinimo skelbiama šiomis frazėmis ir išsireiškimais: „*Vedami laukimo jausmo, kad šie politikai tikrai atstovaus jų poreikiams, realybėje susiduria su priešingu rezultatu*“; „*<...>kada nesugebama to padaryti, o rezultato laukia rinkėjas <...>belieka politikuoti*“; „*Socialdemokratai čia nusimeta kaukes ir parodo savo tikrąjį veidą. Jiems nereikia kokybiškos paslaugos vaikų naudai*“; „*Jie nori tik dėmesio: „The show must go on!”*“; „*<...> taip tiksliau apie Sauliaus Luščiko kampaniją ir nepasakysi*“; „*Radviliškio politiniam dariniui „Luščikas ir Ko“ (ten yra daugiau jo pasekėjų, nesugebančių savo smegenims pamąstyti) vaikų maitinimo klausimas tik politikavimo įrankis ir nieko daugiau*“; „*nedomina tariamos ar esamos problemos mokyklų valgyklose. Ir kas paneigs, kad tai ne populizmas*“; „*gražiais žodžiais apipinti, mažaverčiais argumentais paremti socialdemokratų išsišokimai*“; „*politinė trumparegystė*“; „*manipuliuoti vaikais, o tiksliau jų tėveliais nepadoru*“; „*praskleista politinio spektaklio užuolaida tik parodo intrigantų, pasivadinusių socialdemokratais, tikrąjį veidą, be grimo*“.

¹Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2022-09-29 posėdis

https://www.youtube.com/watch?v=dXy0Z4pJs1k&list=PL43rewxG2ZNY9rWE-W_Iz8dTfHS6qNxqU&index=2 (įrašas nuo 3.45 val. iki 4.40 val.)

²Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2022-10-27 posėdis

<https://www.youtube.com/watch?v=q9GJsypKn04> (įrašas nuo 30 min. iki 43 min. ir nuo 2.07 val. iki 2.18 val.)

6. Straipsnyje apie Lietuvos regionų partijos nario G. Lipnevičiaus poziciją pirmiau minimu klausimu skelbiama šiomis frazėmis: *„socialdemokratai ėmė pulti tarybos narį G. Lipnevičių, kaltindami politiką dėl neva proceso žlugdymo“*; *„G. Lipnevičius nepasidavė ir pateikė merui siūlymą sudaryti darbo grupę <...> nustatyti galimas vaikų maitinimo problemas ugdymo įstaigose“*; *„tai socialdemokratų pusėn žengtas žingsnis“*; *„toks siūlymas kaip ištiesta pagalbos ranka nemokėsiškai ir skubotai parengusiems perversmą jau nusistovėjusiame procese“*.

7. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija, atsakydama į VRK 2022-11-14 paklausimą (reg. Nr. 2-526 (2.11), 2022-12-12 raštu (reg. Nr. 1-1956 (2.11) pateikė informaciją, kad minėta publikacija nebuvo užsakyta, ji nėra susijusi su Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narių planais dalyvauti artėjančiuose rinkimuose. Informacija viešinama taip, kaip daro BNS, ELTA, Delfi ar kitos žiniasklaidos priemonės. Laikraščio puslapiuose yra nuolat pasisakoma dėl vietos politikų veiklos, jie kritikuojami nesiejant su prasidėjusia politine kampanija. Aptariama publikacija yra tęstinis laikraščio darbas rubrikoje apie krašto savivaldą. Beveik kiekviename laikraštyje yra viešinama savivaldybės tarybos narių, savivaldybės vadovų veikla, aktualūs radviliškiečiams klausimai bei sprendimai (pridedami straipsnių pavyzdžiai).

8. Susipažinus su pateiktais straipsniais, skelbtų savaitraštyje „Radviliškio kraštas“, pavyzdžiais (Vytauto Juozaičio straipsniu „Vicemerui apkvailinti ūkininkų nepavyksta“, publikuotu 2022-01-13, Ritos Grigalienės straipsniu „Tarybos narys pateikė sprendimo projektą dėl nemokamo važiavimo“, publikuoto 2022-01-27, Ritos Grigalienės straipsniu „Muziejų gatvės idėją meras nupūtė kaip dūmą“, publikuoto 2022-03-17, ir Jono Marcinkaus straipsniu „Savivaldybės vadovai užsimojo didinti mokestį už šiukšles“, publikuotu 2022-06-16), matyti, kad nė viename iš jų, priešingai nei aptariamoje R. Samuilio publikacijoje „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“, galima kritika savivaldybės sprendimams ar atskiriems savivaldybės tarybos nariams nėra išsakoma darant apibendrinimus, nevartojami neigiami epitetai, pateikiama daugiau įvairių asmenų nuomonių aprašomais klausimais ir kt. Be to, visi šie straipsniai buvo skelbti ne politinės kampanijos metu.

9. Savaitraščio „Radviliškio kraštas“ direktorius G. Lipnevičius į VRK 2022-12-09 paklausimą (reg. Nr. 2-613 (2.11) ir į papildomą priminimą, siųstą 2022-12-15 el. laišku, prašomos informacijos, t. y. *„ar su juo buvo derinamas aptariamos publikacijos tekstas“*, *„Kokiu tikslu paskelbta aptariama publikacija ir ar ji yra susijusi su joje minimų Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narių, tarp jų ir Jūsų, planais dalyvauti artėjančiuose 2013 m. savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose?“*, nepateikė.

10. Nustatyta, kad savaitraštis „Radviliškio kraštas“ skiltyje „Apie save“³ nurodo, kad tai yra didžiausias Radviliškio miesto ir rajono laikraštis, savaitraščio socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje jį stebi 12 197 žmonės (2022-12-13 duomenimis), o kontaktų skiltyje⁴ nurodoma informacija apie leidėją, t. y. nurodoma, kad savaitraščio direktorius Gediminas Lipnevičius, nurodomas telefono numeris, el. pašto adresas. Analogiška informacija nurodoma ir popierinio laikraščio varianto paskutiniame puslapyje, tačiau pateikiama konkretesnė informacija apie leidėją: nurodoma, kad tai yra VšĮ Radviliškio paramos centras, direktorius Gediminas Lipnevičius; laikraščio tiražas – 3 500 egz.

11. Gedimino Lipnevičiaus viešai skelbiamoje privačių interesų deklaracijoje⁵, pateiktoje 2022-12-15, nurodyta, kad nuo 2014 m. Gediminas Lipnevičius yra VšĮ Radviliškio rajono paramos centro vadovas (direktorius).

12. „S.T.I.R.N.A.“⁶ ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų duomenų bazės duomenimis⁷, Gediminas Lipnevičius yra VšĮ Radviliškio rajono paramos centro vadovas, žiniasklaidos priemonės – laikraščio „Radviliškio kraštas“ – savininkas.

13. 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimų politinės kampanijos laikotarpis prasidėjo 2022 m. spalio 7 d. (Lietuvos Respublikos Seimo 2022-09-22 nutarimas Nr. XIV-1424⁸).

14. 2022-10-14 Lietuvos regionų partija yra įregistruota savarankiška politinės kampanijos dalyve (VRK nario Andriaus Vaišnio 2022-10-14 sprendimas Nr. PK1-2023STR-S13). 2022-12-15 Lietuvos regionų partija įregistruota dalyvauti 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose 32 savivaldybėse, tarp jų ir Radviliškio rinkimų apygardoje Nr. 37 (VRK 2022-12-15 sprendimas Nr. Sp-131⁹). Gediminas Lipnevičius yra keliamas kandidatu į Radviliškio rajono merus partijos kandidatų sąrašė (pareiškiniuose dokumentuose).

15. 2022-10-07 Lietuvos socialdemokratų partija yra įregistruota savarankiška politinės kampanijos dalyve (VRK narės Olgos Kilkinovos 2022-10-07 sprendimas Nr. PK1-2023STR-S6). 2022-12-15 Lietuvos socialdemokratų partija įregistruota dalyvauti 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose 60 savivaldybių, tarp jų ir Radviliškio rinkimų apygardoje Nr. 37 (VRK 2022-12-15 sprendimas Nr. Sp-128¹⁰). 2022-11-23 įregistruotas Lietuvos socialdemokratų partijos Radviliškio rajono rinkimų apygardoje Nr. 37 kandidatų sąrašas (S) (VRK narės Jolitos Baušytės

³ - <https://www.facebook.com/Radviliskiokraštas/>

⁴ - <https://www.radviliskiokraštas.lt/kontaktai/>

⁵ - <https://pinreg.vtek.lt/app/pid-perziura/529526>

⁶ - <https://stirna.info/owner/person/gediminas-lipnevičius/2020>; <https://stirna.info/media/vsi-radviliskio-rajono-paramos-centras/2021>

⁷ - <https://old.lrkmlt/leidb/lt/lldb.html>

⁸ - <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/a5fb09e03d8911edbc04912defe897d1>

⁹ - <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/63cf6ef27c7511edbdcebd68a7a0df7e>

¹⁰ - <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f73416b07c7411edbdcebd68a7a0df7e>

2022-11-23 sprendimas Nr. PK1-2023STR-S187), kuriame kandidatu į Radviliškio rajono savivaldybės tarybos narius yra keliamas Saulius Luščikas.

16. Savaitraštis „Radviliškio kraštas“ yra deklaravęs laikraščio „Radviliškio kraštas“ įkainius, kurie galioja nuo 2022-09-01: „Tekstiniai psl.“ 0,70 Eur/cm², nurodant kad „Už tą pačią sumą, tas pats reklaminis tekstas talpinamas „Facebook“ paskyroje „Radviliškio kraštas“ ir tinklalapyje www.radviliškiokraštas.lt“. Už fiksuotą vietą + 20 procentų.

Aktualus teisinis reglamentavimas

17. Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 95 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad politinė reklama – valstybės politiko, politinės organizacijos, jos nario, rinkimų politinės kampanijos dalyvio, kandidato, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp rinkimų politinių kampanijų skleidžiama teigiama ar neigiama informacija, kuria siekiama daryti įtaką rinkimų rezultatams ar paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė organizacija, jos narys ar rinkimų politinės kampanijos dalyvis, kandidatas, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

18. Rinkimų kodekso 95 straipsnio kitose dalyse numatyta, kad atlygintina politinė reklama laikoma tokia politinė reklama, kuri rengiama, gaminama ir (ar) skleidžiama už užmokestį arba kuriai rengti, gaminti ir (ar) skleisti naudojami finansiniai resursai, pasitelkiami įprastai tokias paslaugas atlygintinai teikiantys asmenys“ (2 dalis); su rinkimų politinė kampanija susijusią atlygintiną politinę reklamą gali apmokėti tik pats rinkimų politinės kampanijos dalyvis (3 dalis); atlygintina politinė reklama turi būti aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka. Nuo rinkimų politinės kampanijos pradžios iki paskelbiant galutinius rinkimų rezultatus ji turi būti aiškiai pažymėta nurodant lėšų šaltinį Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka (4 dalis); nepažymėta politinė reklama laikoma paslėpta politinė reklama. Politinė reklama, pažymėta nesilaikant nustatytų reikalavimų, ir paslėpta politinė reklama yra draudžiamos. Už jų skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė (5 dalis).

19. Rinkimų kodekso 97 straipsnio, numatančio politinės reklamos skleidimo visuomenės informavimo priemonėmis reikalavimus, 1 dalyje nustatyta, kad draudžiama skleisti politinę reklamą neatlygintinai, išskyrus specialiąsias ar diskusijų laidas (2 punktas), pirmame periodinio spaudos leidinio puslapyje (3 punktas). To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad politinė reklama nelaikomi rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai (ir nenumatant atsilyginti) skleidžiami įprastiniai informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių organizacijų, kandidatų veiklą, išskyrus atvejus, kai tokiais pranešimais yra agituojama (1 punktas); rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu visuomenės informavimo priemonėmis neatlygintinai, laikantis objektyvumo ir rinkimų

politinės kampanijos dalyvių lygiateisiškumo principų viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų skleidžiama informacija apie rinkimų programas (2 punktas).

20. Analogiškos nuostatos įtvirtintos ir Rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo ir vertinimo (toliau – Rekomendacijos), patvirtintų VRK 2022-08-25 sprendimu Nr. Sp-68, 10.1 papunktyje („politine reklama paprastai nelaikoma politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastiniai informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių organizacijų, kandidatų veiklą, susijusią su kandidato darbine ar nuolatinio pobūdžio visuomenine veikla“), 11.3. papunktyje („politine reklama paprastai laikoma informacija, kuria yra agituojiama balsuoti už arba prieš politinę organizaciją, kandidatą, kitą politinės kampanijos dalyvį arba balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą“) ir 11.9. papunktyje („politine reklama paprastai laikoma informacija, kuria siekiama daryti įtaką rinkimų ar referendumo rezultatams ar paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojami valstybės politikas, politinė organizacija, jos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa“); Anonsų, kuriuose yra politinės reklamos, skleidimui taikomi tokie patys reikalavimai, kaip ir politinei reklamai (18 punktas).

21. Pagal Rinkimų kodekso 96 straipsnio 1 dalies reikalavimus, nuo rinkimų politinės kampanijos pradžios iki paskelbiant galutinius rinkimų rezultatus viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems rinkimų politinės kampanijos dalyviams vienodus politinės reklamos įkainius ir sąlygas, kurie skelbiami Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje.

Publikacijos teisinis vertinimas politinės reklamos aspektu

22. Išanalizavus 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) R. Samuilio publikacijos „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ turinį (pažymos 3–6 punktai), vertintina, kad joje įžvelgiami neigiamos politinės reklamos LSDP Radviliškio skyriaus tarybos narių atžvilgiu ir atskirai S. Luščiko atžvilgiu požymiai, taip pat įžvelgiami kito tarybos nario G. Lipnevičiaus, priklausančio Lietuvos regionų partijai, propagavimo požymiai, ir kartu siekis paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose:

22.1. publikacija skelbta 2023 m. savivaldybių tarybų ir merų rinkimų laikotarpiu (2022-11-03), kuriuose į Radviliškio rajono savivaldybės tarybą yra keliami Lietuvos socialdemokratų partijos atstovai, tarp jų ir S. Luščikas, taip pat Lietuvos regionų partijos kandidatu į Radviliškio rajono merus keliamas G. Lipnevičius;

22.2. publikacijoje socialdemokratų pastangos bei siūlomas sprendimas dėl vaikų maitinimo rajono mokyklose kritikuojamas vartojant itin neigiamus išsireiškimus, frazes, apibendrinimus, akcentuojant, kad socialdemokratai netinkamai atstovauja rinkėjams („*Vedami laukimo jausmo, kad*

šie politikai tikrai atstovaus jų poreikiams, realybėje susiduria su priešingu rezultatu“; <...> kada nesugebama to padaryti, o rezultato laukia rinkėjas <...> belieka politikuoti“; „mažaverčiais argumentais paremti socialdemokratų išsišokimai“, „jiems nereikia kokybiškos paslaugos vaikų naudai, jie nori tik dėmesio: „The show must go on!““, „nedomina tariamos ar esamos problemos mokyklų valgyklose“, „intrigantai“, „politinė trumparegystė“, „politinis spektaklis“ ir kt.), todėl yra įžvelgiamas siekis paveikti rinkimų rezultatus (Rekomendacijų 11.9 papunktis);

22.3. pabrėžiamas socialdemokratų polinkis į populizmą, tiek paties straipsnio pavadinime „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“, kuris apibūdina jo esmę, tiek ir jo turinyje („vaikų maitinimo klausimas tik politikavimo įrankis“, „<...> ir kas paneigs, kad tai ne populizmas“);

22.4. kritika socialdemokratų pozicijai aptariamu klausimu pabrėžiama per S. Luščiko asmenį („Sauliaus Luščiko kampanija“, „Radviliškio politiniam dariniui „Luščikas ir Ko“), jis neigiamai kritikuojamas ir dėl ankstesnio balsavimo mokyklos uždarymo klausimu, kaip „padaręs negerą darbą, pritardamas vienos mokyklos uždarymui“, nenurodant, kaip šiuo klausimu yra balsavę kiti tarybos nariai;

22.5. G. Lipnevičiaus pozicija vaikų maitinimo klausimu, t. y. kritika socialdemokratų siūlytam sprendimui bei jo siūlymas sudaryti minėtą darbo grupę, yra akcentuojamas kaip itin teigiamo pobūdžio elgesys, neva, padėsiantis išspręsti esamas problemas, jis vaizduojamas kaip besirūpinantis vaikų maitinimu politikas („tai socialdemokratų pusėn žengtas žingsnis“; „toks siūlymas kaip ištiesta pagalbos ranka nemokšišškai ir skubotai parengusiems perversmą jau nusistovėjusiame procese“), t. y. jis yra propaguojamas (Rekomendacijų 11.9 papunktis);

22.6. publikacija iliustruojama G. Lipnevičiaus ir S. Luščiko nuotraukomis;

22.7. publikacijoje po G. Lipnevičiaus nuotrauka parašyta, kad jis yra Lietuvos regionų partijos narys, tačiau Radviliškio rajono savivaldybės tarybos nariu jis išrinktas kaip visuomeninio rinkimų komiteto „Už geresnį gyvenimą visiems“ atstovas¹¹ ir tik šiuose rinkimuose yra Lietuvos regionų partijos keliamas kandidatas. Be to, savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos pateiktuose straipsnių pavyzdžiuose (pažymos 8 punktas) G. Lipnevičius pristatomas tik kaip tarybos narys.

23. Atsižvelgiant į pažymos 22 punkte pateiktą publikacijos turinio visumos vertinimą, darytina išvada, kad 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) R. Samuilio publikacija „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ atitinka būtinuosius politinės reklamos požymius jos tikslo bei siekio paveikti rinkėjų motyvaciją rinkimuose aspektu, todėl laikytina neigiama Lietuvos socialdemokratų partijos atstovų Radviliškio rajono savivaldybės taryboje ir atskirai S. Luščiko politinė reklama bei teigiama Lietuvos regionų partijos

¹¹ - <https://www.radviliskis.lt/savivaldybes-taryba/>

nario G. Lipnevičiaus politinė reklama, skleidžiama jo interesais Rinkimų kodekso 95 straipsnio 1 dalies pagrindu.

24. Ta aplinkybė, kad aptariama publikacija anonsuojama pirmame savaitraščio puslapyje, ji skelbta neatlygintinai, patvirtina ir apie padarytus Rinkimų kodekso 97 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose nustatytų reikalavimų pažeidimus. Už minėtų pažeidimų padarymą yra numatyta administracinė atsakomybė (Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalis).

25. Publikacijoje įžvelgus siekį paveikti rinkimų rezultatus (rinkimų agitacijos požymiai), ji vertinama kaip atitinkanti Rinkimų kodekso 97 straipsnio 3 dalyje numatytą išimtį dėl politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiamų įprastinių informacinių pranešimų apie valstybės politikų veiklą, ir tai leidžia publikaciją laikyti politine reklama.

26. Ta aplinkybė, kad aptariamą publikaciją „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ rengė savaitraščio „Radviliškio kraštas“ žurnalistas R. Samuilis, t. y. įprastai tokias paslaugas atlygintinai teikiantis asmuo, ši publikacija atitinka RK 95 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą atlygintinos politinės reklamos sąvoką, kuriai taikomi to paties straipsnio 4 dalyje numatyti reikalavimai dėl jos žymėjimo, todėl publikacija laikytina ir paslėpta politine reklama (RK 95 straipsnio 5 dalis).

27. Pažymėtina, kad pagal Rinkimų kodekso 95 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą politinės reklamos apibrėžtį nėra būtina, kad informacija būtų skleidžiama politinės partijos, jos nario, politinės kampanijos dalyvio vardu, pakanka informacijos skleidimo šių subjektų interesais, taip pat nėra būtina, kad tai būtų daroma pagal politinės partijos, jos nario, politinės kampanijos dalyvio užsakymą ir atlygintinai.

28. Dėl pažymos 22–27 punktuose nurodytų argumentų yra atmetami kaip teisiškai nepagrįsti savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos paaiškinimai, kad aptariama publikacija yra įprastinis, neužsakytas pranešimas apie vietos politikų veiklą rubrikoje apie krašto savivaldą, o publikacijoje pateikta jų kritika nesusijusi su prasidėjusia politine kampanija.

Dėl atlyginimo už skleistą politinę reklamą

29. Prasidėjus politinei kampanijai, politinės organizacijos, kandidatai, kiti politinės kampanijos dalyviai gali įgyti turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai tik nuo jų įregistravimo savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ir paskelbimo VRK interneto svetainėje dienos, o išlaidos turi būti apmokėtos iš politinės kampanijos sąskaitos (Rinkimų kodekso 67 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 3 dalis, 114 straipsnio 2 dalis, 8 dalies 1 punktas, 68 straipsnio 8 dalis, Rekomendacijų 33 punktas). Atstovaujamas rinkimų politinės kampanijos dalyvis tokios teisės

neturi, jo vardu veikia jį registruoti teikęs savarankiškas politinės kampanijos dalyvis (Rinkimų kodekso 67 straipsnio 2 dalis).

30. Su politine kampanija susijusią atlygintą politinę reklamą gali apmokėti tik pats politinės kampanijos dalyvis ar jo vardu veikiantis asmuo (Rinkimų kodekso 95 straipsnio 3 dalis, Rekomendacijų 35 punktas). Rinkimų politinės kampanijos išlaidomis pripažįstami rinkimų politinės kampanijos dalyvio vykdant rinkimų politinę kampaniją turėtos išlaidos ir prisiimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis arba bet koku kitu viešu būdu (Rinkimų kodekso 114 straipsnio 8 dalies 1 punktas).

31. Kandidatai, esantys kandidatų sąrašė, neįgyja rinkimų politinės kampanijos dalyvio statuso, jų rinkimų politinė kampanija organizuojama ir finansuojama jiems atstovaujančio savarankiško rinkimų politinės kampanijos dalyvio (kandidatų sąrašo ar iškėlusios organizacijos) laikantis šiame kodekse nustatytų reikalavimų (Rinkimų kodekso 65 straipsnio 9 dalis). Nagrinėjamu atveju G. Lipnevičius neturi rinkimų politinės kampanijos dalyvio statuso, nes jis keliamas kandidatu į merus partijos kandidatų sąrašė, tokį statusą turi Lietuvos regionų partija.

32. Rinkimų politinių kampanijų dalyvius finansuoti per trečiuosius asmenis draudžiama, o asmenims, pagal Rinkimų kodeksą neturintiems teisės finansuoti rinkimų politinės kampanijos dalyvių, draudžiama bet kokia forma juos remti (Rinkimų kodekso 111 straipsnio 2 dalis, 4 dalis). Juridiniams asmenims pagal Rinkimų kodeksą nėra numatyta galimybė finansuoti ar kitaip finansiškai remti politinės kampanijos dalyvius (Rinkimų kodekso 104 straipsnio 1 ir 3 dalys, 105 straipsnis). Už šių draudimų nesilaikymą yra numatyta administracinė atsakomybė (Administracinių nusižengimų kodekso 93 straipsnio 4 dalis).

33. Nagrinėjamu atveju politinė reklama buvo skleidžiama *neatlygintai* politinės kampanijos laikotarpiu (skleista 2022-11-03, politinė kampanija prasidėjo 2022-10-07), politinę reklamą skleidė VšĮ Radviliškio rajono paramos centrui (juridinis asmuo, įm. k. 303338152) priklausanti žiniasklaidos priemonė – laikraštis „Radviliškio kraštas“, kurios savininkas G. Lipnevičius.

34. Atsižvelgiant į tai, kad politinė reklama nebuvo užsakyta politinės kampanijos dalyvio Lietuvos regionų partijos, ją neatlygintai skleidė su partijos skyriaus pirmininku, asmeniu, numatomu kelti kandidatų susijęs juridinis asmuo, kuris neturi teisės finansuoti ar kitaip finansiškai remti politinės kampanijos dalyvius, ši skleidžiama politinė reklama vertinama kaip nepiniginė auka (Rinkimų kodekso 107 straipsnio 1 ir 2 dalys, 109 straipsnio 1 dalis, 111 straipsnio 1 dalis). Pagal Rinkimų kodekso 107 straipsnio nuostatas, auka laikytina rinkimų politinės kampanijos dalyviui nepinigine forma suteikiama nauda, skirta rinkimų politinei kampanijai.

35. Politinė reklama laikytinos 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraščio „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) R. Samuilio publikacijos „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ kaina, apskaičiavus ją savaitraščio skelbtais politinės reklamos skleidimo įkainiais ($0,70 \text{ Eur/cm}^2$), sudaro 523,60 Eur (1 psl.: $241 \text{ cm} \times 0,70 = 168,70 \text{ Eur}$; 3 psl: $(507 \text{ cm} \times 0,70 = 354,90 \text{ Eur})$, kurią siūlytina pripažinti Lietuvos regionų partijos politinės kampanijos išlaidomis, priskirtinomis partijos atstovaujamajam politinės kampanijos dalyviui, kandidatui į Radviliškio rajono merus G. Lipnevičiui.

36. Už savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcijos padarytus Rinkimų kodekso pažeidimus (pažymos 24, 32 punktai) siūlytina spręsti atsakingų asmenų patraukimo administracinę atsakomybę klausimą.

Atsižvelgiant į tai, kad išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti 2022 m. lapkričio 3–9 d. savaitraštyje „Radviliškio kraštas“ Nr. 44 (422) neatlygintinai skelbtą R. Samuilio publikaciją „Vaikų maitinimas tapo socialdemokratų politikavimo įkaitu?“ Lietuvos socialdemokratų partijos atstovų Radviliškio rajono savivaldybės taryboje, tarp jų ir atskirai S. Luščiko, neigiama paslėpta politinė reklama ir Lietuvos regionų partijos nario G. Lipnevičiaus paslėpta politinė reklama.

2. Pripažinti, kad savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija, skelbdama 1 punkte nurodytą paslėptą politinę reklamą pirmame savaitraščio „Radviliškio kraštas“ puslapyje ir neatlygintinai, pažeidė RK 97 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktų reikalavimus.

3. Pripažinti 1 punkte nurodytos paskleistos paslėptos politinės reklamos išlaidas 523,60 Eur Lietuvos regionų partijos politinės kampanijos išlaidomis, priskirtinomis partijos atstovaujamajam politinės kampanijos dalyviui, kandidatui į Radviliškio rajono merus G. Lipnevičiui.

4. Pripažinti, kad savaitraščio „Radviliškio kraštas“ redakcija, neatlygintinai skelbdama 1 punkte nurodytą paslėptą politinę reklamą, suteikė 523,60 Eur nepiniginę auką savarankiškam politinės kampanijos dalyviui – Lietuvos regionų partijai ir pažeidė RK 111 straipsnio 4 dalies reikalavimus.

5. Pavesti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti 2023 m. kovo 5 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimų savarankiškos politinės kampanijos dalyvės Lietuvos regionų partijos politinės reklamos ataskaitą 1 punkte pripažinta paslėpta politinė reklama ir politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį 3 ir 4 punktuose pripažintomis išlaidomis.

6. Spręsti atsakingų asmenų patraukimo administracinę atsakomybę klausimą už savaitraščio „Radviliškio kraštas“ padarytus pažeidimus, nurodytus 2 ir 3 punktuose.

Patarēja

Ilona Bondzinskaitė